



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobce: G., spol. s r. o.**, proti **žalovanému: Celní ředitelství Brno**, se sídlem Koliště 21, 601 44 Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 30 Ca 548/2000 – 28 ze dne 9. 6. 2003,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 30 Ca 548/2000 – 28 ze dne 9. 6. 2003 **se zrušuje** pro nezákonnost a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Stěžovatel podal dne 29. 6. 2000 u Krajského soudu v Brně žalobu proti rozhodnutí Celního ředitelství v Brně ze dne 2. 5. 2000, č. j. 2294 - 0101 - 01/03 - 2000, kterým byla stěžovateli jako ručiteli uložena povinnost zaplatit celní dluh ve výši 95 574 Kč.

Krajský soud v Brně rozhodl o žalobě rozsudkem č. j. 30 Ca 548/2000 – 28 ze dne 9. 6. 2003 tak, že žalobu zamítl a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Při posouzení právní otázky, jakým způsobem vykládat individuální záruku sjednanou podle § 260 zákona č. 13/1993 Sb., ve znění zákona č. 35/1993 Sb. (dále též „celní zákon“) uvedl, že ve spisovém materiálu správního orgánu se nachází záruční listina ze dne 17. 4. 1997 sjednaná pro jiné operace než režim tranzitu (individuální záruka). V čl. I bodu 1 poskytl stěžovatel tímto celnímu úřadu jako jediný ručitel záruku na částku 124 478 Kč a zavázal se společně a nerozdílně s deklarantem uhradit celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě, a za který ručitel převzal vystavením záruční listiny ručení za clo, daně

a poplatky spojené s dovozem zboží včetně úroku, až do částky uvedené v záruční listině. Z toho pak vyplývá, že stěžovatel se zavázal uhradit společně a nerozdílně spolu s deklarantem celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě. Podle krajského soudu by proto bylo nelogické a v rozporu s předmětnou záruční listinou, aby stěžovatel ručil pouze za část dluhu, kterou již deklarant zaplatil. Ze společného a nerozdílného závazku podle názoru krajského soudu plyne, že celní úřad může požadovat úhradu celního dluhu, který nebyl splněn v zákonné lhůtě až do výše sjednané v záruční listině po deklarantovi či po ručiteli. Je pouze na vůli celního úřadu, koho ze zavázaných si pro zaplacení bezplaceného celního dluhu vybere. Celní úřad může požadovat zaplacení části v zákonné lhůtě nezplaceného celního dluhu po deklarantovi a zbývající část po ručiteli. V daném případě však část celního dluhu byla zaplacená deklarantem, proto se na tuto již zaplacenou část záruční listina nevztahuje. Z povahy individuální záruky vyplývá, že se právě vztahuje na zbývající část celního dluhu, která nebyla zaplacená v zákonné lhůtě. Tento názor potvrzuje i ustanovení § 263 odst. 1 věta první celního zákona, ze kterého vyplývá, že zajištění celního dluhu nezanikne dokud celní dluh není splněn. Krajský soud proto dospěl k závěru, že celní orgány jednaly v souladu se shora uvedenými ustanoveními celního zákona, když zbývající nezaplacenou část celního dluhu požadovaly po ručiteli. Výše částky, do které ručí ručitel, uvedená v záruční listině, nepřevyšuje výši částky, kterou požadují celní orgány po ručiteli.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně podal stěžovatel včas kasační stížnost, v níž uvádí, že důvodem kasační stížnosti je nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel vychází z toho, že krajský soud nesprávně posoudil jeho odpovědnost ze společného a nerozdílného závazku. V záruční listině při propouštění zboží do volného oběhu pro deklaranta J. Š. – B. se stěžovatel zavázal, že společně a nerozdílně s dlužníkem (deklarantem) splní zaručenou výši celního dluhu 124 478 Kč. Dlužník (deklarant) splnil celní dluh ve výši 139 619 Kč a tím zanikla i odpovědnost stěžovatele ze společného závazku vůči celnímu úřadu, neboť společný závazek deklaranta a ručitele vznikl pouze do výše 124 478 Kč. Požadování jakéhokoli plnění na ručiteli nad tuto částku je dle názoru stěžovatele nezákonné, protože společný závazek plněním dlužníka zanikl. Z ustanovení § 260 odst. 1 a § 257 odst. 1 celního zákona podle názoru stěžovatele vyplývá a v každodenní praxi se tak také postupuje, že zajištění celního dluhu nemůže být poskytnuto v menší výši než činí příslušný celní dluh, čili zaručená výše = celní dluh a naopak. V daném případě byla však tato relace v důsledku pochybení celního úřadu porušena. Krajský soud poté vyvodil odpovědnost ručitele za úhradu celního dluhu, jehož výše nebyla určena.

Společný závazek, který ručitel vystavením záruční listiny uzavřel, musí být určitý. Pokud by mělo platit, že ručitel se záruční listinou zavazuje společně a nerozdílně s dlužníkem uhradit celní dluh, jehož výše není určena, jde podle názoru stěžovatele o právní úkon neurčitý a tudíž neplatný. V uvedeném případě také byla v dobré víře vystavena záruční listina na celý předpokládaný celní dluh. Protože celní úřad, údajně na základě ekonomického opatření vyhlášeného s okamžitou účinností, nepřiznal dovozci preferenční clo v rámci dovozní kvóty, která ještě nebyla zdaleka vyčerpána, vyměřil celní dluh téměř ve výši dvojnásobku očekávané a v záruční listině uvedené částky. O tom, jak vysoký celní dluh byl vyměřen, se stěžovatel dozvěděl teprve dodatečně při převzetí rozhodnutí o propuštění zboží do volného oběhu (JCD). Nepochybně jinak bude otázku poskytovaného zajištění celního dluhu posuzovat ručitel, když bude vědět, že deklarant (dlužník) bude muset do deseti dnů uhradit 233 319 Kč anebo pouze 124 478 Kč. V uvedený den bylo takto propuštěno 7 kamionů, takže deklarantovi bylo předepsáno k úhradě 7 celních dluhů a stěžovateli jako

ručiteli měl tak vzniknout společný závazek ve výši 1 558 495 Kč na místo předpokládaných 831 470 Kč, na kteréžto částky také byly vystaveny záruční listiny. V momentě přebírání ručení ručitel musí především zvážit, zda dovozce bude vůbec schopen předmětnou částku uhradit. Pokud bude mít o solventnosti dovozce pochybnost, ručení (zajištění celního dluhu) neposkytne, protože by tímto krokem přímo vyhodil peníze z okna. To je přímý důsledek neurčitého závazku. Deklarant také celní dluhy v plné výši dosud celnímu úřadu neuhradil. V předmětném případě stěžovatel záruční listinou přebíral ručení za celní dluh ve výši 124 478 Kč. Pokud krajský soud z textu záruční listiny vyvodil, že společný závazek stěžovatele s deklarantem se týká jakéhokoli celního dluhu (bez bližšího vymezení), který nebyl splněn v zákonné lhůtě, šlo o právní úkon neurčitý, čili neplatný.

Celní ředitelství Brno ve vyjádření ke kasační stížnosti dne 31. 7. 2003 uvedlo, že obsahem kasační stížnosti jsou námitky, které lze co do obsahu považovat za shodné s námitkami uvedenými stěžovatelem již v průběhu správního řízení a v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, s nimiž se již správní orgán zabýval a svůj právní názor také prezentoval ve vyjádření k žalobě, zaměřilo se proto Celní ředitelství Brno v tomto vyjádření pouze k argumentaci stěžovatele, kterou lze posoudit jako novou. Nesouhlasí pak s argumentací stěžovatele ohledně neurčitosti právního úkonu, pokud výše celního dluhu není určena, neboť celní dluh vznikl dne 17. 4. 1997 propuštěním zboží do volného oběhu a rozhodnutím v celním řízení JCD ev. č. 10229557 – 02010 – 4. Tímto rozhodnutím byl vyměřen celní dluh ve výši 233 319 Kč. Nutno tedy odmítnout tvrzení stěžovatele, že výše celního dluhu nebyla určena, a nutno ještě doplnit, že stěžovatel jako ručitel byl v daném celním řízení i v postavení zplnomocněného zástupce, jehož prostřednictvím bylo rozhodnutí v celním řízení, s konkrétní a jasně prezentovanou vyměřenou částkou, doručeno dlužníkovi. Tedy věděl nebo vědět mohl, v jaké výši byl celní dluh určen, respektive vyměřen, a v jaké lhůtě splatnosti musí být uhrazen. Nemohlo jít tedy v souvislosti s vystavením záruční listiny ručitelem o právní úkon neurčitý či neplatný, ale především po ručiteli nebylo požadováno uhrazení nedoplatku na celním dluhu v částce vyšší, než se zavázal v záruční listině. Stejný postup by celní úřad uplatnil i v případě, že by dlužník neuhradil ani část svého závazku, poté by celní úřad uplatnil úhradu celního dluhu po ručiteli, ale opět pouze do výše uvedené v záruční listině a zbytek nedoplatku by musel vymáhat po dlužníkovi zákonem stanovenými právními úkony. Celní ředitelství Brno má zato, že ze strany stěžovatele jde o účelová tvrzení, postavená na nesprávných právních závěrech, a navrhl proto, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Ze správního spisu předloženého Celním ředitelstvím Brno byly zjištěny tyto, pro rozhodnutí věci podstatné, skutečnosti:

Dne 17. 4. 1997 bylo Celním úřadem Břeclav – dálnice propuštěno do režimu volného oběhu rozhodnutím v celním řízení Jednotnou celní deklarací č. j. 10229257 - 02010 - 4 zboží, a to červené víno, přičemž bylo vyčísleno clo, SPD a DPH v celkové částce 233 319 Kč s tím, že lhůta splatnosti celního dluhu je deset dnů od doručení tohoto rozhodnutí. Ze dne 17. 4. 1997 je rovněž záruční listina, kterou stěžovatel jako ručitel poskytl Celnímu úřadu Břeclav – dálnice jako jediný ručitel záruku na částku 124 478 Kč a zavázal se společně a nerozdílně s dlužníkem (deklarantem) J. Š. – B. uhradit celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě a za který ručitel převzal vystavením záruční listiny ručení za clo, daně a poplatky spojené s dovozem zboží, včetně úroků, až do částky uvedené v záruční listině, která byla celním úřadem přijata k zajištění celního dluhu. Ručitel se zavázal, že během lhůty deseti dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyměření cla, daní a poplatku vybíraných při dovozu zaplatí požadovanou částku až po nejvyšší částku uvedenou v záruční

listině, pokud ručitel nebo jiný zúčastněný celním orgánům neprokáže před uplynutím této lhůty, že celní dluh nevznikl nebo byl uhrazen.

Dne 23. 2. 2000 vydal Celní úřad Břeclav – dálnice pod č. j. 749 - 0223/2000 rozhodnutí, v němž uvedl, že podle § 260 celního zákona má ručitel G., spol. s r. o., po přijetí záruční listiny povinnost zaplatit celní dluh ve výši 95 574 Kč. Povinnost zaplatit tuto částku má ručitel ve lhůtě stanovené v záruční listině přijaté Celním úřadem Břeclav – dálnice dne 17. 4. 1997, a to do deseti dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. V odůvodnění svého rozhodnutí správní orgán poukázal na rozhodnutí vydané dne 17. 4. 1997 o propuštění zboží do režimu volného oběhu a na to, že dne 18. 4. 1997 bylo sděleno dlužníku J. Š. – B., že celní dluh představuje částku 233 319 Kč. Dlužník provedl částečné úhrady celního dluhu, a to dne 29. 8. 1997 ve výši 100 000 Kč a dne 14. 4. 1998 ve výši 39 619 Kč. Protože v tomto případě byla přijata záruční listina, ve které se ručitel zavázal, že společně a nerozdílně s dlužníkem splní zaručenou výši celního dluhu do částky 124 478 Kč, vznikla proto povinnost zaplatit clo ručiteli.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel dne 2. 3. 2000 odvolání, v němž poukázal na to, že dne 17. 4. 1997 se zavázal písemným prohlášením v záruční listině, že společně a nerozdílně s dlužníkem uhradí celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě a za který převzal ručení do výše částky uvedené na záruční listině. Dlužník uhradil na účet celního úřadu vždy ve dvou splátkách částky, které jsou vyšší než byl solidární závazek ručitele, a z tohoto důvodu nelze činit stěžovatele odpovědným za úhradu případného nedoplatku převyšujícího zaručenou částku.

O odvolání rozhodlo Celní ředitelství Brno dne 2. 5. 2000 tak, že podle § 50 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, odvolání zamítlo. V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací správní orgán konstatoval, že k propuštění zboží do navrženého režimu a v souvislosti s tím přijetí individuální záruky poskytnuté ručitelem k zajištění celního dluhu došlo v době platnosti zákona č. 13/1993 Sb. celní zákon, ve znění zákona č. 35/1993 Sb. S ohledem na § 257 odst. 1 celního zákona je nepochybné, že ze strany celního úřadu došlo k pochybení, neboť celní dluh nebyl při vydání rozhodnutí o propuštění zboží a vyměření celního dluhu zajištěn v dostatečné výši, neboť v daném případě byla přijata záruční listina s nižší zaručenou částkou, než činila vyměřená částka celního dluhu rozhodnutím celního úřadu. Tato skutečnost však podle názoru odvolacího orgánu nemůže mít vliv na povinnost ručitele, jelikož po ručiteli požadovaná částka nepřevyšuje částku uvedenou v záruční listině. Zde se ručitel svým písemným prohlášením o ručení zavázal společně a nerozdílně s dlužníkem uhradit po nejvyšší zaručenou částku uvedenou v záruční listině celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě. Argumentaci spočívající v tom, že dlužník již část celního dluhu ve výši odpovídající zaručené částce splnil, a tím byla splněna i povinnost ručitele jako solidárního dlužníka, je nutno podle názoru odvolacího správního orgánu odmítnout jako právně nepodloženou. Zároveň bylo připomenuto, že ručitel v daném případě vystupoval i jako zástupce deklaranta v celním řízení a rozhodnutí, kterým bylo zboží propuštěno do navrženého režimu se skutečnou vyměřenou částkou cla a daní bylo jeho prostřednictvím doručeno deklarantovi, tzn., že věděl jaká částka cla a daní byla celním úřadem deklarantovi vyměřena. Výše vyměřeného celního dluhu není zpochybněna ručitelem ani v odvolání.

Odvolací správní orgán dále uvedl, že ze znění § 260 odst. 1 celního zákona vyplývá, že ručitel se v záruční listině musí zavázat společně a nerozdílně s dlužníkem splnit zaručenou výši celního dluhu, což znamená, že po ručiteli pak není možné požadovat vyšší než zaručenou částku, i když nesplněný celní dluh nebo jeho nesplněná část zaručenou částku

převyšuje. Nijak však z tohoto ustanovení nevyplývá, že v případě, kdy dlužník splní celní dluh pouze částečně s tím, že uhradí částku rovnající se zaručené částce a zbytek zůstane neuhrazen, zaniká na základě této skutečnosti i zajištění celního dluhu. Jelikož celní dluh v příslušné částce nebyl dosud splněn, zajištění celního dluhu nemohlo podle § 263 odst. 1 celního zákona zaniknout. Trvá tedy povinnost ručitele, k níž se v záruční listině zavázal do deseti dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyměření cla, daní a poplatků vybíraných při dovozu zaplatit požadovanou částku a to až po nejvyšší částku uvedenou v záruční listině pro jiné operace než tranzit (individuální záruce).

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti přezkoumal a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Na základě záruční listiny ze dne 17. 4. 1997 poskytl stěžovatel celnímu úřadu záruku na částku 124 478 Kč a zavázal se společně a nerozdílně s dlužníkem J. Š. – B. uhradit celní dluh, který nebyl splněn v zákonné lhůtě. Stěžovatel se tedy, jakožto ručitel, v záruční listině zavázal, že společně a nerozdílně s dlužníkem splní zaručenou výši celního dluhu (§ 260 odst. 1 celního zákona). Téhož dne, kdy stěžovatel podepsal záruční listinu, tj. dne 17. 4. 1997, celní úřad rozhodl Jednotnou celní deklarací č. j. 10229257 - 02010 - 4, že celková výše cla a daní činí částku 233 319 Kč. Celnímu orgánu tedy muselo být zřejmé, že poskytnuté zajištění celního dluhu nezajišťuje celý dluh, měl proto tento nesoulad odstranit zejména postupem podle tehdy platného § 262 celního zákona; takto však celní orgán nepostupoval.

Lze tedy vyjít z toho, že celní dluh nebyl zajištěn v plné výši, jak byl vyměřen, ale jen do výše uvedené v záruční listině. Společný a nerozdílný závazek dlužníka a ručitele vůči celnímu úřadu tak vznikl pouze do výše uvedené v záruční listině. Vzhledem k tomu, že zaručenou výši celního dluhu splnil vůči celnímu úřadu dlužník, povinnost ručitele z tohoto závazku plněním dlužníka zanikla. Za úhradu nedoplatku, tj. rozdílu mezi vyměřeným celním dluhem a výší solidárního závazku, odpovídá celnímu úřadu pouze dlužník. Uplatnění odpovědnosti vůči ručiteli v tomto případě postrádá právní důvod a jde nad rámec závazku převzatého podle § 260 odst. 1 celního zákona.

Kasační stížnost tedy důvodně namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení (§ 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.). Proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Brně podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Pokud jde o náklady řízení o kasační stížnosti, rozhodne o nich podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Brně ve svém novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2004

JUDr. Bohuslav Hnízdlil
předseda senátu